

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

No.46734.
Bijlage: 1.
Onderwerp: Overzicht No.8.

's-Gravenhage, 6 October 1948.
Javastraat 68.

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No.8 van mijn Dienst, afgesloten per 20 September
1948.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST,
Namens deze:

J.G. Crabbendam.

AAN: Alle Politieverbindingen.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST.

Overzicht No.8.

1948.

I N H O U D.

I.	De C.P.N. en het Communistisch Informatie Bureau	blz. 1
II.	Internationale contacten	blz. 4
III.	De C.P.N. over de binnenlandse toestand	blz. 7
IV.	De C.P.N. en de vakbeweging	blz.11
V.	De reorganisatie van de E.V.C.	blz.15
VI.	Internationale Conferentie van Werkende Jeugd te Warschau	blz.18
VII.	Kampdagen C.P.N.-mantelorganisaties	blz.22
VIII.	Ned.Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen	blz.23
IX.	Indonesië	blz.25
X.	Overzicht der stakingen in Augustus 1948	blz.28

Publicatie Paul de Groot in het Cominformblad (1-9) over de verkiezingsresultaten in Nederland	blz. 1
Telegrafische gelukwens van de C.P.N. aan de republiek Indonesië ter gelegenheid van de fusie der arbeiders-partijen	blz. 4
Internationaal Congres van Democratische Juristen te Praag	blz. 5
Wereldcongres van Intellectuelen en Kunstenaars te Wroclaw	blz. 5
Inzet Protestkaartenactie tegen Griekse regering	blz. 6
Oproep in "De Waarheid" (27-8) van kunstenaars en geleerden om te protesteren tegen terechtstellingen in Griekenland	blz. 6
Protest-vergadering (23-8) van de Algemene Nederlandse Slagersbond te Utrecht tegen vleesdistributie	blz. 8
Motie tot opzegging vertrouwen in communistische wethouders in gemeenteraad te Amsterdam behandeld (8-9)	blz. 8
Actie C.P.N., teneinde na de twee voltekende obligatieleningen nog f.300.000 bijeen te brengen voor het dagblad "De Waarheid"	blz. 8
Critiek van "De Waarheid" (16-8) tegen voorgenomen gratieverlening aan politieke delinquenten	blz. 9
Bepaling C.P.N.-standpunt ten aanzien van het Koningshuis (2-9)	blz.10
Opening Trades Union Congress to Margate in Engeland (6-9)	blz.14
Oprichtingscongres Bond Nederlands Overheids Personeel (21/24-10)	blz.15
Oprichtingscongres Algemene Bond van Workers in de Textiel- en Kleding Industrie (17/21-10)	blz.15
Internationale Conferentie van Werkende Jeugd te Warschau (8/18-8)	blz.19
Aanstaande verplichte ontruiming van het terrein "Kampoord" te Soesterberg door communistische mantelorganisaties	blz.22
Landdag Nederlandse Vrouwen Beweging te Soesterberg (5-9)	blz.23
C.P.N.'ers kunnen lid blijven van de Nederlandse Vereniging van ex-politieke gevangenen uit de bezettingstijd	blz.23
Critiek der vereniging "Nederland-Indonesië" op het Regeringsbeleid	blz.26
Herdenking te Amsterdam van de stichtingsdag der Republiek Indonesië (17-8)	blz.26

I. DE C.P.N. EN HET COMMUNISTISCH INFORMATIE BUREAU.

Het was voordr de hand liggend, dat er ook in links-extreme groepen na de verkiezingen van 7 Juli j.l. een inzinking der openbare bedrijvigheid zou zijn waar te nemen. De vacantiemaanden zijn daarenboven niet geëigend tot het beleggen van vergaderingen. In de afgelopen verslagperiode waren er nagenoeg geen vergaderingen te rapporteren. Vooral de centrale leiding der Nederlandse communisten zat echter niet met de handen in de schoot.

De C.P.N. trok uit haar tegenspoed bij de jongste kamer-verkiezingen gevolgtrekkingen, welke het meest opvallende effect sorteerden in de bekende Open Brief (zie Maandoverzicht no.7 - 1948). Het ontbrak daarin geenszins aan zelfcritiek en het aangeven van een gedragslijn voor de naaste toekomst. Aan alle organisatorische geleidingen der partij en aan de leden der C.P.N. individueel werd de raad gegeven zich nader te verdiepen in de daarin aangeroerde vraagstukken en problemen. Netblige kwesties zijn er voor de communisten hier te lande en elders legio.

De instelling der partijleiding ten opzichte van nationale en internationale aangelegenheden heeft de stoot gegeven tot talrijke acties en reacties.

Op internationaal terrein dient dezerzijds de belangstelling te worden gevestigd op een artikel van partijsecretaris Saul de GROOT in de krant van het Communistisch Informatie Bureau. Op de eerste plaats is zijn visie van betekenis wijl ze gericht is op de stembus-resultaten in Nederland. In de Engelso editie (1-9-148) van het Cominformblad "Voor een duurzame vrede, voor de volksdemocratie" getuigt de algemeen secretaris der C.P.N. van zijn onwankelbare trouw aan de inzichten van Moskou, alias het Cominform. De strekking van de Groot's verantwoording wordt reeds in de kop van het bijna twee kolommen beslaande artikel, getiteld "De Nederlandse reactie dient de Verenigde Staten" weergegeven. Twaalf verschillende partijen en politieke groeperingen, waarvan de katholieke, de arbeiders- en de liberale partij met name als reactionnaire krachten worden aangeduid, stonden tegenover de communistische partij. Laatstgenoemde moest haar campagne, aldus secretaris de Groot, voeren "in een atmosfeer van krachtige anti-communistische ketterjacht, geensceneerd door de bourgeois-partij". De kapitalistische pers beschuldigde de communistische partij van ondermijnende activiteit. Zij schilderde de communisten als Ruslands vijfde colonne, intimideerde zekere lagen der bevolking met het communistische spook, benutte iedere methode om het chauvinisme aan te moedigen en gaf een scheve voorstelling van de communistische politiek inzake Indonesië. De kapitalistische kranten, aldus informeerde de Groot zijn internationale lezersschare, vroegen de uitbanning van de communistische partij. De katholieke en protestantse geestelijkheid laakten de partij op energieke wijze en dwongen de katholieke en protestantse kiezers hun stem tegen haar uit te brengen. Daartegenover, zo constateerde de Groot verderop, hadden de verkiezingen aangetoond, dat de gewetensvolle elementen van het Nederlandse volk, al de democratische krachten van het volk, zich rond de Communistische partij hadden geschaard.

De algemeen partijsecretaris had zijn Cominform-lezers reeds als inleiding tot zijn requisitoir verwittigd, dat de

aanwas van het aantal stemgerechtigden in Nederland van 4.760.711 in 1946 tot 4.933.756 kiezers in 1948 veroorzaakt was door "de electorale machinaties van de reactie". Bijvoorbeeld omstreeks 100.000 planters, koloniale ambtenaren, zwarte-handclaren en kooplieden, die uit Indonesië waren gevlucht, bedreigd door de ontwikkeling van de nationale vrijheidsstrijd aldaar, waren in staat hun stem uit te brengen op de reactionaire partijen.

Daarnevens stemden eveneens een 100.000 collaborateurs en oorlogsmisdadigers, die uit de gevangenis waren ontslagen na katholieke agitatie. Dit, aldus Paul de Groot, was de manier, waarop de Hollandse reactie haar stemmenaantal opvoerde. Felle uitvallen tegen de sociaal-democraten van de rechtervleugel, de Partij van de Arbeid, tegen de Trotskysten en de Tito-kliek vulden het betoog aan. De eerste functionaris van de C.P.N. (De Waarheid) achtte het daarentegen kennelijk overbodig zijn Cominform-auditorium te verwittigen, dat ontslagen of gegratieerde politieke delinquenten in Nederland gemeenlijk uit de beide kiesrechten worden ontzet.

De Groot releveerde alsnog, dat de Regering onder druk der reactie zelfs de pretentie van het handhaven der democratische vrijheden opgaf. Zij verbood de Communistische Partij haar verkiezingsprogram per radio te verbreiden. "In de dorpen gingen katholieke priesters en functionarissen van de z.g. Partij van de Arbeid van huis tot huis al dreigende, dat iedereen, die op een communist stamde, onmiddellijk naar een concentratiekamp zou worden gezonden".

En verder nog deze mededeling: "Aan de vooravond van de verkiezingen werd een onderzoek ingesteld in de Philipsfabrieken, waar 25.000 man zijn te werk gesteld. Arbeiders, die in het bezit van communistische lectuur werden bevonden, werden gearresteerd en ontslagen. In de provincies Brabant en Limburg werden alle communistische verkiezingsvergaderingen uitgebannen".

Paul de Groot beijverde zich tenslotte aan te tonen de lessen van de zo pas overleden Zhdanov, de geestelijke vader van het Cominform, te hebben geleerd. Een recapitulatie van de Open Brief der C.P.N., een belijdenis der ernstige tekortkomingen van de Nederlandse communisten en het uiten van diepe bewondering voor de wijsheid van de Cominform-resolutie inzake de uitwerping van de Joegoslavische partij, vormden de afsluiting van het artikel.

"De Cominform-resolutie tegen Tito", zo verzekerde de Groot, "zal onze Partij helpen om haar vaan te verzamelen alle waarlijk democratische, vooruitstrevende krachten, teneinde te strijden voor vrede en democratie en voor de nationale onafhankelijkheid van Holland, thans bedreigd door Amerikaans imperialisme".

Het artikel, dat hierboven vrij uitvoerig is weergegeven, kan beschouwd worden als een nadrukkelijke betuiging van stipte gehoorzaamheid jegens het hoofdkantoor van het wereldcommunisme. Het kan immers aan Paul de Groot's aandacht niet zijn ontsnept, dat de banvloek, door het Cominform en Rusland naar Tito

en zijn aanhang geslingerd, demonstratief nawerkte in Frankrijk en Polen.

De secretaris-generaal der communistische partij in Frankrijk moest onlangs voor het front der keurtroepen, n.l. op het congres van het Centraal Comité der Partij te Gentilly, acte nemen van een schriftelijke terechtwijzing van de inmiddels gestorven Zhdanov. Thorez werd ervan beschuldigd aan dezelfde kwaal te lijden als Tito, n.l. voet te hebben gegeven aan een verderfelijk nationalisme, met veronachtzaming van de basis en de vaste grondbeginselen van het proletarische internationalisme. Thorez heeft ijlings zijn fout erkend, evenals - meer recent - Wladislov Gomulka, die er echter niet zonder kleerscheuren is afgekomen, zoals zijn Franse collega. In de eerste week van September werd immers te Warschau bekend gemaakt, dat Gomulka, vice-premier en minister van de Poolse westelijke gebieden, bij eenstemmig besluit van het centraal comité der Poolse (communistische) Arbeiderspartij, vervallen was verklaard van zijn functie als algemeen partijsecretaris en vervangen door de Poolse president Bierut, die tevens staatshoofd blijft.

Gomulka heette gedreven te zijn door nationalistische en bourgeois-denkbeelden, tengevolge waarvan hij ernstige ideologische fouten had gemaakt. De afgezette partijbestuurder, een soort Poolse Koejemans, erkende zijn "ketterse houding".

Radio Moskou gaf van deze afstraffing grote ruchtbaarheid. In de uitzending d.d. 11-9-'48 in de Nederlandse taal doceerde Radio Moskou wellicht mede ter lering van de Groot en zijn trawanten, de hiervolgende tekst:

"Door de voorzitter Bierut werd een rede gehouden op de vergadering van de Poolse arbeiderspartij, de P.P.R., te Warschau. De voormalige secretaris-generaal Gomulka vertoonde vorig jaar een inzinking en had een rechts-nationalistische afwijking, welke nog versterkt werd door gebeurtenissen in Joegoslavië. De arbeiderspartij streefde naar omverwerping van de bourgeoisie, maar ondervond grote tegenstand van de rechts-nationalistische vleugel der partij onder leiding van Gomulka. Deze ging over naar een aan het Marxisme vreemd platform en vertoonde o.a. ongeloof in het streven van Rusland naar nationale bevrijding. Zijn ideeën waren belast met een nationale beperktheid. De voorzitter zei hierover het volgende: Onze verhouding tot de U.S.S.R. is de toetssteen en het Centraal Comité heeft ondanks Gomulka de juiste lijn gevolgd. Zelfcritiek versterkte de partij. Het Russische leger had Polen de vrijheid gebracht.

Gomulka zeide: Het rechts-nationaal standpunt van mij was foutief en ik ben mij van mijn fouten bewust. Deze vonden hun oorzaak in de stroom van kwade berichten in de buitenlandse reactionnaire pers. Vervolgens gaf Gomulka een analyse van zijn fouten. "De rijke boeren zijn uitbuiters en dat had ik niet voldoende door. In Polen is geen Tito-beweging on zonder de meest nauwe samenwerking met Rusland is geen ontwikkeling mogelijk van de landen van de volksdemocratie. We zullen de banden met de Communistische partij van de U.S.S.R. versterken".

Een ook door het agentschap Reuter verspreid communiqué over de grieven van de Poolse Arbeiderspartij tegen Gomulka bevatte acht punten, van meer dan incidentele betekenis, weshalve ze hieronder zijn saamgevat:

1. Een defaitistische houding tegenover de reactionnaire machten.
2. Verdraagzaamheid tegenover de rechtse en nationalistische afwijkingen, welke tot uiting kwam in de oppositie tegen de voorgestelde collectivisatie.
3. Het falen in de onderkenning van het juiste ogenblik voor de evolutie van de volksdemocratieën naar het socialisme.
4. Het falen om de grote waarde van de ervaringen van de Sowjet-Unie en van de Marxistisch-Leninistische theorie tot uitdrukking gebracht door de Communistische Partij van de S.U., in de praktijk te brengen.
5. Gebrek aan ideologisch enthousiasme met betrekking tot het praktische werk van socialistische hervorming.
6. Verwarring onder de intellectuelen in de partij, doordat de Marxistisch-Leninistische theorieën niet toegepast worden op de problemen van de kunst, literatuur en wetenschap.
7. Onvoldoende waardering van de rol van het Centraal Comité van de partij en gebrek aan begrip en kameraadschap onder de leidende groepen van de partij.
8. Onvoldoende waakzaamheid bij de toelating van nieuwe partijleden.

De bijdrage van Paul de Groot in het blad van de Cominform, alsmede enige "rechtzinnige" bijvalsbetuigingen der C.P.N., met het standpunt van de Sowjet-Unie, toonden nogmaals aan, zij het ten overvloede, dat de internationale partijdiscipline ook voor de communisten in Nederland wordt gesteld boven de nationale aspiraties, waarvan de C.P.N.'ers zich nog de verdedigers bij uitstek noemen.

II. INTERNATIONALE CONTACTEN.

Zoals eerder werd voorzien beweegt ook de koers der C.P.N., zich meer en meer in de richting van het internationalisme, overeenkomstig de doctrinaire en de gelegenheidsopvattingen van het Stalinisme.

De in het vorig hoofdstuk vermelde feiten demonstreren nogmaals, dat de bolsjewistische partij der Sowjet-Unie voor zich het alleenrecht opeist te bepalen wat de nationale communistische partijen over de ganse aarde hebben te doen en te laten. Duidt de toenemende communistische agitatie in Oost-Azië en Indonesië op een machtige regie van Moskou, wellicht wat beperkter is dezelfde Russische druk in het Westen waarneembaar. Ze beoogt o.m. de acties der aangesloten communistische partijen in één bedding te leiden. Het is zeker opvallend, dat de grotere beweeglijkheid der communisten in Indonesië (o.a. het optreden van Moeso, Sjarifoeddin, de Pesindo) prompt wordt beantwoord door de C.P.N. Ter gelegenheid van de fusie der arbeiderspartijen in de republiek Indonesië besloot het partijbestuur der C.P.N. telegrafisch zijn "broederlijke groeten aan de P.K.I." te doen. Het P.B. sprak als zijn overtuiging uit "dat deze vereniging een belangrijke versterking betekent in de strijd voor de volledige vrijheid der Indonesische volkeren". ("De Waarheid" 7-9-'48). Tezelfdertijd stelde de vertegenwoordiger van de Sowjet-Unie in een commissie van de Verenigde Naties voor, dat de V.N. de Indonesische repu-

bliek zullen erkennen. Op deze wijze zou het feit, dat er een onafhankelijke Indonesische republiek bestaat, duidelijk tot uitdrukking komen, aldus de Sowjet-afgevaardigde.

In Praag en Wroclaw (Breslau) werden internationale congressen bijgewoond door C.P.N.-leden. Mr. Dr. Benno STOKVIS, lid der Tweede Kamer woonde het Internationale Congres van Democratische Juristen, dat 6-9-'48 te Praag begon, bij. Het droeg evenals het Wereldcongres van Intellectuelen en Kunstenaars in de thans Poolse stad Wroclaw een opgelegd communistisch karakter. Rusland zond o.a. Ilya EHRENBURG en FADEYEV.

Een aantal Nederlandse communisten, onder wie Fred SCHONBERG, hoofd-redacteur van "De Waarheid", was over deze ontmoeting vol lof. Critische geluiden lieten zeven Britse gedelegeerden, o.w. de bekende Rusland-expert, Edward CRANKSHAW, horen. In een "ingezonden" (Manchester Guardian 2-9-'48) hebben zij de tendentieuze opzet van deze vredesdemonstratie veroordeeld, sprekende van "over-simplification", het al te zeer vereenvoudigen der opgestelde en voor hen onaanvaardbare, partijdig geoordeelde vredesresolutie. (De Waarheid vestigde in forse opmaak de aandacht op deze resolutie).

De Engelse gedelegeerde A. J. P. TAYLOR kwalificeerde Wroclaw als een "vreemdsoortig congres". Het congres (evenals de parlementen van de "nieuwe democratieën") moest een serie voorbereide toespraken aanhoren, waarbij hetzelfde thema werd herhaald in een uitputtende trant van massa-hypnose. Deze bereikte haar hoogtepunt in een unanieme resolutie tegen Amerikaans fascisme, aldus deze congresganger. Volgens hem zijn eenvormig- en eenstemmigheid wezenskenmerken van de communistische cultuur. Het was voor de communisten vanzelfsprekend, dat het congres te Wroclaw, zo en niet anders zou aflopen.

De communistische groeperingen, o.a. C.P.N. en mantelorganisaties als Nederlandse Vrouwen Beweging en Algemeen Nederlands Jeugd Verbond, hebben hun protesten tegen de politieke en militaire gebeurtenissen in Griekenland met energie herhaald.

Tijdens een 5-9-'48 op Kampeord te Soosterberg georganiseerd zomerfeest der N.V.B. deed de hoofdbestuurder, Mevr. R. NOBBE-ODINOT, o.a. mede, dat op dit ogenblik in Griekenland de vrouwen strijden, zoals de vrouwen hier gedurende de Duitse bezetting. De N.V.B. verzette zich, volgens spreekster, vol afschuw tegen de moorden op Griekse vrijheidsstrijders. De N.V.B. zou daarom een protestactie organiseren tegen de gruweldaden van de wettige Griekse regering in haar strijd tegen de volgelingen van "generaal" Markos. Bij gelegenheid van het zomerfeest dezer organisatie, werd door het genoemde hoofdbestuurder, een z.g. kaartonactie ingeluid. Een zodanige kaart bevat een tekening van een vrouw met een baby op de arm en een havelbos kind aan de hand, tegen een onheilspellende zwarte achtergrond met de in witte lijnen aangeduide Griekse Archipel. (Maximum-prijs 10 cent voor elke prentbriefkaart). De opbrengst zou ten goede komen aan het Internationaal Comité voor hulp aan

democratisch Griekenland. De bedoeling was, dat de kopers hun kaarten gefrankeerd en voorzien van naam en adres zouden toezenden aan de Griekse ambassade te 's-Gravenhage.

Aan de N.V.B.-leden werd medegedeeld, dat de actie niet langer dan veertien dagen mocht duren. De kaart bevat aan de adreszijde (links) deze tekst: "Nederlandse Vrouwenbeweging, O.Z.Achterburgwal 185, Amsterdam.

Bij duizenden worden mannen en vrouwen gemarteld en ter dood gebracht en komen kinderen om van ellende en honger.

Protest,

tegen de terreur der Griekse regering, uitgeoefend op het Griekse volk, dat strijdt voor vrijheid en democratie.

Afzender:..... "

Op een breder plan is inzake Griekenland geprotesteerd in een "Oproep van kunstenaars en geleerden", waaraan "De Waarheid" (27-8-'48) veel aandacht besteedde. Een groep vooraanstaande Nederlanders, aldus het blad, had een comité gevormd, dat alle burgers van Nederland opwekte luide en krachtig hun stem van protest te laten horen. Dit comité, dat bestaat uit Prof.Dr. J.M.ROMEIN, Prof.Dr.J.H.POS, Prof.Dr.F.M.WERTHEIM, Dr.Ada PRINS, Dr.J.KALF, Dr.Henriëtte ROLAND HOIST-van der SCHALK, H.STOTIJN, Victor van VRIESLAND, L.P.J.BRAAT, Th.de VRIES, Mr.Dr.B.J.STOKVIS, Mr.G.H.SLOTEMAKER DE BRUINE, Ds.K.H.KROON, Jhr.Dr.N.v. SUCHTELEN en Jhr.W.J.H.B.SANDEBERG, heeft een verklaring uitgegeven.

Het wijst er op, dat honderden Griekse vrouwen en mannen, die tegen Hitler hebben gevochten, zijn terechtgesteld, terwijl duizenden dit zelfde lot wacht. En dit alles, omdat zij zich verzetten tegen een regime, dat door neutrale waarnemers als corrupt en onbekwaam wordt gebrandmerkt.

"Wij verwachten van onze regering, dat zij het voorbeeld van de Deense, Franse en Russische zal volgen en een openlijk en ernstig protest zal doen horen namens het Nederlandse volk", aldus de verklaring.

250 vooraanstaande Nederlanders van uiteenlopende levens- en wereldbeschouwing voldeden, volgens "De Waarheid", reeds aan het verzoek om in naam der menselijkheid, rechtvaardigheid en waardigheid te protesteren en hun instemming met de verklaring te betuigen. Onder de in het blad afgedrukte namen komen naast die van vele communisten eveneens een aantal namen van andersdenkenden voor.

Het Dagelijks Bestuur der C.P.N. volgde de straffe internationale politieke lijn van het Russische Politburo. In het "Kort Verslag" (De Waarheid 10-8-'48) constateerde het D.B. met voldoening, na bespreking van de thans aan de gang zijnde onderhandelingen over het Duitse probleem te Moskou, dat de Anglo-Amerikaanse oorlogsophitsers een wanordelijke terugtocht moeten aanvaarden.

De Amerikaanse imperialisten en hun volgelingen heetten er zich rekenschap van te geven, dat zij te zwak waren om op dit ogenblik hun oorlogsplannen ten uitvoer te leggen en daarom tijd zochten te winnen.

Het Dagelijks Bestuur der C.P.N. deed in hetzelfde Kort Verslag een aanval op de Britse Labourregering en protesteerde ten scherpste tegen de onmenselijke en on-democratische methode, waarmede de Labourregering, na haar optreden in Palestina, thans ook in Malakka met bloedig geweld haar macht zocht te versterken. Met koloniale terreur werd, volgens het D.B. van de C.P.N., in Malakka opgetreden tegen de noodlijdende bevolking, die voor voedsel en vrijheid vocht.

Ook hier openbaarde zich bij de C.P.N. weer een tactiek van bestrijding, welke zich in niets onderscheidt van de wijze waarop de Nederlandse Regering inzake Indonesië verdacht wordt gemaakt.

III. DE C.P.N. OVER DE BINNENLANDSE TOESTAND.

Niemand zal hebben verwacht, dat de C.P.N. ook maar één goed woord over zou hebben voor het Kabinet-Drees-van Schaik.

Door dit buiten-parlementaire kabinet, aldus het Dagelijks Bestuur, was de greep zowel van Washington als van Rome op Nederland versterkt. In alle toonaarden werd geschimpt op de samenstelling van de nieuwe Regering, welke zonder politieke grondslag tot stand zou zijn gekomen door middel van onderhandse strijd om de machtsposities tussen diverse reactionnaire kringen. De Groot en de zijnen zagen in het aanpassen aan het regeringsprogram aan de gegeven machtsverhoudingen een symptoom van het politieke verval van de bourgeoisie, alsmede toenemende afbraak van de volksinvloed op het regeringsbeleid, "zelfs in de uitorst beperkte vorm, waarin dit onder het huidige parlementaire stelsel tot uiting komt". In handen van een kabinet, dat volgens de C.P.N. bij zijn geboorte reeds van zoveel minachting voor de democratie had getuigd, zou bij het van kracht worden van de Grondwetsherziening de bevoegdheid tot het uitspreken van de burgerlijke Staat van beleg worden gelegd. Het program van de nieuwe regering diende te worden afgewacht, maar niettemin kon, aldus beweerde het D.B. van de C.P.N., reeds worden aangenomen, dat het aan de grondslag van het Marshallplan gebonden zou zijn en afhankelijk van de verordeningen van de "Amerikaanse Rijkscommissaris" Paul Hoffmann.

De P.v.d.A. had, volgens de communistische beoordeling, haar belofte aan de kiezers, om niet in een kabinet op brede basis zitting te nemen, geschonden. Zij had door haar huidig optreden bewezen niet eens als een burgerlijk-parlementaire partij beschouwd te kunnen worden.

De C.P.N. prees zich zelf tenslotte, voorgevonde de enige partij te zijn, welke de Nederlandse zaak en de democratie tegen de Amerikaanse voogdij verdedigde.

Hoofdzakelijk door negatieve acties willen de communisten proberen de verspeelde sympathie bij de "proletariërs" te heroveren. Grote middelen worden in de strijd kennelijk niet geschuwd, maar ook op het eerste gezicht minder doorzichtige acties worden georganiseerd of gesteund om in het geveel te komen bij bepaalde bevolkingsgroepen. Het nijpend vleestekort bijvoorbeeld, werd een welkome gelegenheid voor de partij om eens hoog

van de toren te blazen. Haar pers, met behulp van C.P.N.-mantelorganisaties, vooral de Nederlandse Vrouwen Beweging en in bescheidener mate de E.V.C., heeft relief verleend aan de in verschillende delen des lands gerezen protesten van slagers, huisvrouwen en anderen, die aandrongen op verruiming der vleesvoorziening.

Op 23 Augustus kwamen te Utrecht een 400 slagers bijeen om te protesteren tegen de vleesdistributie. De bijeenkomst was belegd door de plaatselijke afdeling van de Algemene Nederlandse Slagersbond.

"De Waarheid" (24-8-'48) maakte gewag van het grote succes, dat Mevrouw LEWIS, lid der Nederlandse Vrouwen Beweging, oogstte met haar woorden: "Wij, huisvrouwen, willen geen jus maken van jusblokjes! Omdat wij vertrouwen hebben in de Nederlandse slagers eisen wij: het vlees vrij!" De voorzitter had in zijn openingswoord er op aangedrongen rustig en waardig te protesteren en de politiek er buiten te laten, omdat "we niet voor communisten aangezien willen worden".

Het ware overdreven hier te spreken van een uitsluitend communistische actie. Daarvoor waren de appellanten van te uiteenlopende levensrichting. Wel wisten de communisten deze kwestie te benutten voor een manifestatie, welke bij het grote publiek gemakkelijk aansloeg. Het is een staaltje van de soepelheid en bekwaamheid, welke de partij-leiding van haar leden vraagt voor het ageren in gemengde milieu's, bijvoorbeeld in de niet-communistische vakbeweging.

In zijn zitting d.d. 8 September 1948 nam de Amsterdamse gemeenteraad alleen met de stemmen der communisten tegen (27 tegen 9) twee moties aan, waarin overeenkomstig de eisen, gesteld in de wet van 15 Juli 1948, het vertrouwen in de communistische wethouder, werd opgezegd. Deze moties zullen leiden tot het definitieve ontslag van de beide wethouders zonder portefeuille, die bleven weigeren heen te gaan uit het Dagelijks Bestuur van de hoofdstad.

Soortgelijke procedures zullen ook elders voeren naar een gedwongen verwijdering van communisten uit overheidscolleges van dagelijks bestuur.

De C.P.N. ziet zich, als gevolg van haar eigen gedragingen, meer en meer geïsoleerd van de overige bevolkingsgroepen. Dit isolement stelt haar leden voor moeilijker problemen dan enkele jaren terug. De fouten, welke de partij-leiding o.a. in haar Open Brief erkende, zullen vooral in het werk der afdelingen zoveel mogelijk moeten worden hersteld. Gemakkelijk zal dit aan de leidinggevendende districtsbesturen niet vallen. Bij voortdurende doet het gebrek aan geschoold kader zich gevoelen. Nog steeds is de stemming onder de leden mat en er is gebrek aan doorzettingskracht. De organisatoren hebben chronisch met geldgebrek te kampon. Het voornaamste propaganda-bolwerk der partij, het dagblad "De Waarheid", bevindt zich materieel nog altijd in een kwetsbare positie.

Het partij-secretariaat der C.P.N. heeft derhalve voor de zoveelste maal de noodklok geluid in zijn oproep "Breng de Waarheid onder dak". Het gaat na de voltekening van twee vorige obligatieleningen om driehonderdduizend gulden, welke nog zouden ontbreken.

Met voorbeelden over de offervaardigheid van Engelse en Franse kameraden voor hun communistische pers animeert het partij-secretariaat de lezers thans nieuwe stortingen te doen. In leidende C.P.N.-kringen ontveinst men zich echter niet, dat de laatste loodjes ook hier het zwaarst zullen wegen. Er wordt naar het oordeel der leden in te veel opzichten door de C.P.N. een beroep gedaan op hun offervaardigheid. In het thans weer begonnen vergaderingsseizoen zal intekening op de nieuwe Waarheids-obligatielening stellig met veel toewijding worden aanbevolen.

Reeds kon worden waargenomen, dat deze actie geen onverdeelde instemming in de partij ontmoet.

Onder de kop "Gratie voor de vijand" (De Waarheid 16-8-'48) oefenden de communisten critiek op "de eerste daad, die de nieuwe regering in het uitzicht heeft gesteld, gratie op grote schaal voor de politieke delinquenten".

Hier zou sprake zijn van politieke berekening. De ergste vijanden van ons volk, aldus "De Waarheid", worden door deze maatregel weer losgelaten op ons volk. "Lieden, die eens bereid waren het vaderland te dienen om het vaderland te verraden, zullen die bereidheid ook voor de tweede maal opbrengen. Ook al is de buitenlandse vijand verhuisd van Unter den Linden naar Wallstreet.

Hij, die zou willen geloven, dat de politieke delinquenten in de kampen weer fatsoenlijke Nederlanders zijn geworden, die vergist zich. De kampen waren broeinesten van anti-communisme en de ervaring heeft uitgewezen, dat vele vrijgelatenen opnieuw zijn gaan conspireren en samenzweren tegen ons land en ons volk.

Onder de druk der openbare mening is aan enkele beruchte fascistten het doodvonnis voltrokken, maar vrij is reeds gelaten wat dienstig kan zijn voor de reactie".

Het blad vraagt vervolgens, mede de zaak Ratio Koster aanstippend, of de gratie ook van toepassing is op "de dienstweigeraars", die in het bijzonder met het uitzicht, in de tropen het geweer tegen de Indonesiërs te moeten richten, dit niet met hun geweten kunnen overeenbrengen".

Het gouden regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina en de daarop volgende plechtigheden van abdicatie en inhuldiging van de nieuwe Vorstin werden in de C.P.N.-kring blijkbaar met gemengde gevoelens tegemoet getreden.

"De Waarheid" spoelde aanvankelijk verstoppertje met de voor Nederland grote gebeurtenissen, toen haar directie d.d. 30 Augustus j.l. aan de abonnées het volgende ter kennis bracht: "Ons blad zal morgen, Dinsdag 31 Augustus niet verschijnen, daar op die dag de drukkerij, waar ons blad gezet wordt, gesloten is. Het volgende nummer ontvangt U dus Woensdag". De C.P.N., die zich bij voorkeur als enige en waarlijk nationale partij aandient, gaf aanvankelijk op deze wijze in haar hoofdorgaan blijk van haar houding ten aanzien van de nationale feestelijkheden, waarover in hetzelfde blad met geen woord werd gerept. Later heeft de redactie deze houding herzien. In het nummer van 2 September werd op een binnenpagina een groot artikel van F.B(aruch) met een portretteliché van Koningin Wilhelmina afgedrukt, waarin

Haar werk in Londen en Haar visie op het verzet werden geprezen. Overigens werd in bedoelde beschouwing de volkssouvereiniteit op het eerste plan geplaatst. En zelfprijzend besloot de schrijver: "De strijd, die de arbeidersbeweging onder leiding der Communisten is begonnen voor de verdediging van onze democratische staatsinstellingen, voor de overwinning op de geest, waarop de koningin in haar toespraak van 12 Mei j.l. heeft gezinspeeld, de strijd voor de eenheid van het werkende volk en voor de zelfstandigheid van onze Nederlandse natie - die strijd zal voleindigd worden".

Het ontbreken van vier communistische parlementsleden bij de inhuldiging van Koningin Juliana mocht volgens de C.P.N. niet als een demonstratie worden opgevat. Overigens kwam hier en daar metterdaad tot uiting, dat communistische raadsleden zich aansloten bij de aanhankelijkheidsbetuigingen jegens de nieuwe Landsvrouwe.

Te Delfzijl werd bijvoorbeeld na de afloop van de inhuldigingsplechtigheid van Hare Majesteit een raadsvergadering belegd, welke door veertien leden werd bijgewoond. De raad telt 15 leden. Eén C.H.-lid was wegens ziekte verhinderd. Nadat door de Burgemeester de proclamatie was voorgelezen en door hem een toespraak was gehouden, werd verzocht een driewerf hoera aan te heffen voor de Koningin. Hieraan werd door alle leden, de vijf communistische vertegenwoordigers inbegrepen, voldaan.

In de wekelijkse publicatie "Feiten en Cijfers" (No. 36, 2e jaargang, 11-9-'48) werd het standpunt van de C.P.N. ten aanzien van het Koningshuis verduidelijkt met een citaat uit "De Waarheid" d.d. 2-9-'48. Het is een passage uit het hiervoren reeds geciteerde artikel van F. Baruch. "Feiten en Cijfers" bracht het als volgt:

"Men zal van ons, overtuigde aanhangers van de republikeinse staatsvorm, niet verwachten, dat wij meedoen aan een ongegronde en door politieke beweegredenen gedioteerde Oranjeroes. Wij beschouwen die staatsvorm als de beste, waarin de massa van het werkende volk de politieke en economische macht uitoefent.

Wilhelmina heeft zich strikt aan de bepalingen van de Grondwet gehouden. Maar ook heeft zij, voorzover ons bekend, nooit van het artikel gebruik gemaakt, dat haar het recht geeft om wetten af te keuren, die door de Staten-Generaal zijn aangenomen. Anderzijds heeft de reactie in het verloop van deze vijftig jaar vaak genoeg gebruik gemaakt van het Huis van Oranje, om zich er achter te verschuilen, wanneer het er om ging haar macht te verdedigen of de arbeidersbeweging aan te vallen. De bekroning van dit funeste streven is de grondwetswijziging inzake de burgerlijke staat van beleg, die de Grondwet van haar wezenlijke inhoud, haar bepalingen inzake de democratische rechten van het volk berooft.

Voor een staatshoofd, dat zijn grondwettelijke plichten kent, zou hier het punt gekomen zijn om de constitutie te beschermen tegen een volksvreemd en anti-democratisch parlement. Zulk een staatshoofd zou, in overeenstemming met zijn grondwettelijke rechten, zijn goedkeuring aan deze wet onthouden, die vernietigen wil, wat in méér dan een halve eeuw bittere strijd is veroverd. (Intussen is de grondwetswijziging door Koningin Wilhelmina getekend. Red. F. & C.)".

In de communistisch gezinde "Vrije Katheder" (Augustus aflevering) wijdde Drs. Knuttel een kritische in oorspronkelijke toon gestelde bijdrage aan de scheidende Landsvrouw, waarin ook waarderende passages voorkwamen.

De "Tribune" - het 14-daags orgaan der R.C.P. (Trotskyisten) bracht in de koppen "klasse bewuste arbeiders zijn rood, Oranje-lol is Volksverdoeming", zijn revolutionair-communistische intenties luidruchtig aan de man.

IV. DE C.P.N. EN DE VAKBEWEGING.

De communisten erkennen onlangs in hun zelfcritiek de greep op de arbeidersmassa in de vakbewegingen te hebben verloren. Het vaststellen van deze tekortkoming zal een hernieuwde poging om het betreurde verlies te herstellen tot gevolg moeten hebben. Niet alle belangstelling zal meer mogen uitgaan naar de onder communistische controle staande Eenheids Vak Centrale. De oude draad zal worden opgenomen, teneinde de verbinding van de partij met de andere vakbewegingen te herstellen.

De veelbesproken Open Brief van het partijbestuur heeft er geen twijfel over gelaten, dat aan dat voornemen uitvoering zal worden gegeven. In het blad van het Cominform (zie hoofdstuk I van dit overzicht) vestigde Paul de Groot's samenvatting van de zelfcritiek der C.P.N. ook daarop nogmaals de aandacht. Hij schreef o.a., dat bedoelde Open Brief de grote fouten in het licht stelde, welke de organisaties der C.P.N. maakte in de worsteling ter loniging van de dagelijkse noden van het arbeidende volk. "De brief stelde vast, dat de Partij generlei werk had georganiseerd in de reformistische en katholieke vakbonden, welke altijd nog een groot deel van de Nederlandse arbeiders beïnvloeden", aldus een passage uit het in het Engels gestelde artikel van de partij-secretaris der C.P.N.

Het streven om de invloed der C.P.N. uit te strekken tot de niet-communistische vakbonden is niet beperkt gebleven tot Nederland. Ook in België is daaraan uiting gegeven blijkens een communiqué der vergadering van het Politiek Bureau der Communistische Partij België van 7 Augustus j.l. (De Rode Vaan en "Le Drapeau Rouge" van 10-8-'48). Het Politiek Bureau kwam tot het besluit, dat "de eisenstrijd van primordiaal belang is en dat hij zich tijdens de komende maanden zal verscherpen". Volgens de partijleiding in België zou het grootste deel der vakverenigingen aldaar geneigd zijn een politiek van consequente klassenstrijd te verzetten. Daarvoor in de plaats traden methodes van klassensamenwerking met het patronaat (de werkgevers) onder de bescherming van de regering. Het P.B. had zich verontrust over de vervreemding, welke in de Belgische arbeidersklasse tot uiting kwam ten opzichte van de vakbeweging.

Het verlangen der Belgische communisten om in de bestaande vakorganisaties een drastische politiek van klassenstrijd te gaan voeren, is analoog aan dat der C.P.N. Zonder de goede diensten van de E.V.C. te veronachtzamen of deze centrale achteloos aan de kant te zetten, zal de C.P.N., naar verwacht mag worden, vooral in de naaste toekomst proberen via haar leden de noodzakelijk geachte deining te veroorzaken in de niet-communistische vakorganisaties.

Het Nederlands Verbond van Vakverenigingen zal daarvoor op de eerste plaats in aanmerking komen. Partij-secretaris de Groot heeft evenwel in zijn Cominform-bijdrage, hiervoren vermeld, ook gesproken over de katholieke vakbonden.

In de dertiger jaren traden vele communisten tot het N.V.V. toe. Dit heeft destijds heel wat te stellen gehad met de communistische agitatie in de bij het Verbond aangesloten vakverenigingen. Het is begrijpelijk, dat de C.P.N. haar plannen met de vakbonden met beleid zal pogen uit te voeren. De Haagse tramstaking heeft aangetoond, dat er heden ten dage nog mogelijkheden genoeg voor zulke acties bestaan.

Evenals in België de communistenleider Jean TERFVE, geeft in Nederland de Groot het advies aan zijn aanhangers om in de niet-communistische vakverenigingen te treden of te blijven. De bedoelingen liggen voor de hand; het scheppen van vertrouwen bij andersdenkenden en het veroveren van bestuursmacht. De communisten zullen door houding en optreden de vriendschap en het vertrouwen moeten verwerven van niet-partijgenoten. Zij kunnen dit, door steeds weer op de bres te staan voor de belangen van hun kameraden. Hierdoor zullen zij een dusdanige good-will kweken, dat zij bepaalde oppositionele stromingen in de vakbeweging meer dan voorheen kunnen leiden. Met die aanhang moeten zij zoveel mogelijk afbreuk doen aan het gezag van de oude, niet-communistische vakbondsbestuurders. Zij zullen de indruk moeten vestigen, dat juist die oude bestuurders zich weinig gelegen laten liggen aan de wezenlijke arbeidersbelangen. Ten deze is de Haagse tramstaking welhaast een schoolvoorbeeld gebleken van de weer in ers herstelde communistische tactiek der vakbonds-infiltratie. De stakingsleider L.L. TOUW heeft zijn taak als agitator blijkbaar uitstekend volbracht. Weliswaar is er voor hem en een aantal medeleden een roeyement als lid van de Nederlandse Vereniging van Spoor- en Tramwegpersoneel op gevolgd, maar ook hier vergoedt de kans op nieuwe agitatie het leed van aan de deur te zijn gezot. Touw's succes als stakingsleider, - een staking, welke voor de deelnemers tastbare resultaten heeft opgeleverd - is met een roeyement niet weggevaagd. De C.P.N. zal het propagandistische werk van zulk een functionaris kunnen uitbuiten om verdere actie te voeren tegen de oude "vakbondsdictators". Richtsnoer is daarbij wat Touw in een protestvergadering tegen de roeyementsactie d.d. 7 Sept. j.l. zeide: "Onze vakorganisatie is niet verkeerd, maar degenen, die aan het roer zitten".

Bij de C.P.N., evenals in de gelederen der E.V.C., wordt het fusieplan, dat het N.V.V. eertijds afwees, nog altijd gezien als iets, dat het verwerkelijken waard is.

De C.P.N. en haar mantelorganisatie op het terrein der vakbeweging hebben het fusieplan niet opgegeven. Het past uitstekend in de communistische propaganda. De arbeiders dienden ervan te worden overtuigd, dat zij, ongeacht hun politieke en godsdienstige schakering, naar eenheid moesten streven, teneinde hun vakbelangen goed te kunnen behartigen. Daarbij moest het denkbeeld ingang vinden, dat niet de arbeiders van uiteenlopende politieke en confessionele richting aan de drang naar eenheid in de weg stonden, doch uitsluitend de "Unie-bestuurders", de kopstukken van de Uniebonden. Gebaseerd op deze gedachtengang volgt de C.P.N. een bepaalde strategie, welke zij in de vakbewe-

ging pogt toe te passen. De arbeiders dienen tegen hun vakbondsbesturen in het harnas te worden gejaagd. Indien de oppositie tegen het bestuurs-beleid zich slechts krachtig genoeg weert, zullen de arbeiders, wellicht zelfs op korte termijn, in staat zijn de oude bestuurders door nieuwe vertrouwensmannen te vervangen. Minstens zullen zij hun oude bestuurders kunnen dwingen een door de arbeiders bepaalde en zo nodig radicaler koers te volgen. De na 1945 aanvankelijk beproefde methode om ontevreden en oppositionele elementen in de Uniebonden, alsmede ongeorganiseerden, voor de E.V.C. te winnen, wordt niet langer strafgevolgd. Met handhaving van de E.V.C. als willig instrument in handen der C.P.N., zal deze partij zeker in de naaste toekomst trachten een steviger greep te krijgen op de ontevredenen in de Uniebonden en op de niet-georganiseerden. De agitatie zal echter gevoerd worden in het huis van de tegenstander. Deze tactiek is tot heden wel het duidelijkst gebleken bij de Haagse tramstaking.

De communistische vertrouwensmannen zijn daar geslaagd in het poelen van de ontevredenheid onder de arbeiders t.a.v. loon- en andere geschillen. Het gelukte hun hechte contacten met de meerderheid van het personeel der H.T.M. te leggen. Zij waren ook daardoor in staat op het voor de C.P.N.-leiding passende uur tot de aanval over te gaan. Doordat de Uniebonden tegenover hun leden over de stand der loons-onderhandelingen grote zwijgzaamheid in acht namen, hadden de communisten bij hun acties vrij spel. Het gebrek aan contact tussen de Uniebonds besturen en hun leden zal zeker hebben bijgedragen tot het uitbreken van de staking. Het contact met de leden is ook na beëindiging van het conflict niet veel nauwer geworden, aangezien men de leden niet in vergaderingen van de verdere ontwikkeling van zaken op de hoogte brengt, doch uitsluitend via aan de leden gerichte circulaires.

Bij het H.T.M.-conflict in Den Haag heeft de C.P.N. de stelling verkondigd, dat aldaar de Uniebonds bestuurders, onder druk van de strijdende eenheid der Haagse trammannen, gedwongen waren de eisen van de stakers over te nemen. "Voorwaarts", het weekblad van de C.P.N. schreef d.d. 14-8-'48 o.m.: "De stakers hebben het sprookje van de 'onaantastbaarheid' van de Uniebestuurders" in een strijd van vier dagen de wereld uitgeholpen. Modern-georganiseerden, Christelijke en Katholieke arbeiders vonden de eenheid in het bedrijf, maakten gebruik van hun democratische rechten en toonden de werkers in Nederland, dat de Vakorganisaties wel degelijk strijdbaar kunnen zijn, toonden de directie van de H.T.M. en de Uniebestuurders, dat de tijd voorbij is, waarin alleen maar gesproken werd over maar zonder de werkers".

Van de kant der Uniebonden was tijdens een persconferentie erkend, dat men in vakbondskringen de Haagse staking niet had voorzien.

Telkens opnieuw blijkt, dat acties op sociaal-economisch terrein in het kamp der links-extremisten worden beschouwd als welkome hulpmiddelen bij het voeren van maatschappelijk-politieke strijd. De communistische agitatie voor loonsverhoging houdt nauw verband met de gangbare pogingen der communisten om het economisch evenwicht te verstoren (de klassestrijd).

Ook in gevallen, waarin looncorrecties gemotiveerd blijken - zoals in het Haagse - zal de partijleiding der communisten het politieke doel primair stellen en dit, wat gebeurd is, energiek nastreven. Vandaar het gevaar, dat in acties, welke het oppervlakkig oordelende publiek wel sympathiek lijken, de communisten zich van de leiding meester maken en de oogst binnenhalen, zij het dan onder protest van hen, die ter voorbereiding van resultaten, moeizaam en langdurig onderhandelden.

In het beeld van de vakverenigingsstrategie der communisten was de hiervoren gesignaleerde Haagse tramstaking en het optreden van stakingsleider Touw veeléer een symptoom dan een incident. De daarbij gerezen moeilijkheden werden voor andere, verder reikende doeleinden uitgebuit dan een sociaal-economische pacificatie. De politieke oogmerken der links-extreme leiders beogen integendeel het maatschappelijke overwicht in de kapitalistische wereld zoveel mogelijk te verstoren.

Het oordeel over het buiten de organisatie zetten van communisten en communistisch gezinde leden is uiteenlopend. Het roeyement van stakingsleider Touw en vijftien andere leden door het bestuur van de "Nederlandse Vereniging" voorkomt niet, dat zij hun agitatie tegen "bestuurswillekeur" en "machtshonger", aan de poort staande zullen voortzetten. Het is goenszins denkbeeldig, dat zij als gedwongen buitenstaanders, appellerende aan de eenheid, hun invloed op een aantal leden binnen de organisatie behouden. Politiek geïnstrueerd, zullen zij niet nalaten telkens opnieuw te wijzen op de afstand tussen bestuurders en arbeiders. De actie van zulk een buiten de deur gezette oppositie ligt geheel buiten verantwoordelijkheid van de besturen der niet-communistische vakverenigingen, doch ontsnapt tevens aan hun controle.

Over de hoofden van de bestuurders heen wekken de C.F.N.-voormannen de leden op recht te doen wedervaren aan geroyeerde kameraden gelijk Touw en anderen. De roeyementsactie is gretig aangegrepen om fellere agitatie dan tevoren tegen de "oude heersers" te voeren. Het is dezerzijds niet ter beoordeling in hoeverre een communistisch gezinde oppositie groter gevaar oplevert in een vakbond of geroyeerd er buiten. De vakorganisatie, al dan niet overgaande tot een zuivering van haar eigen gelederen, eventueel met behulp van het roeyement, zal zich echter te allen tijde rekenschap hebben te geven van de feitelijke verhoudingen en eventuele spanningen in haar midden.

Op het 6 September j.l. geopende achtste Trades Union Congress te Margate (Engeland) is aandacht gewijd aan het euvel van wilde stakingen en aan het veroorzaken van "artificial unrest", kunstmatig verwekte onrust onder de arbeiders.

Zij, die op grond van veler verlangen om klare wijn te schenken, verwijdering van communisten en communistisch gezinde meelopers vorderen, verwijzen naar het onophoudelijk streven der links-extremen om de vakverenigingen te misbruiken voor het stellen van steeds nieuwe eisen, welke de redelijkheid geweld aandoen. Deze niet te verzadigen oppositie zal, omdat zij geen sociale doch politieke oogmerken op de voorgrond stelt, de verwekker zijn van de genoemde kunstmatige onrust onder de arbeidende bevolking. De propaganda van het wereldcommunisme - en stilzwijgend die der horige nationale communistische partijen in de wereld buiten de Sowjet-Russische levenssfeer - tracht door politieke stakingen het economisch evenwicht zo gevoelig mogelijk te verstoren.

Het ook in de niet-communistische pers hier en daar geuite verlangen om in besturen van vakverenigingen fris bloed te stuwen kan alleen tot een verwachte gezondmaking leiden, indien zulk een bloedtransfusie plaats vindt onder toezicht van verantwoordelijke personen. Zij hebben er voor te waken, dat de leiding van hun vakbonden verschoond blijft van communistische infiltratie.

V. DE REORGANISATIE VAN DE E.V.C.

Nadat de Landelijke Raad der Eenheidsvakcentrale in zijn zitting van 4 November 1947 het besluit had genomen de gecentraliseerde organisatie der E.V.C. om te vormen tot een meer gedecentraliseerde, is sindsdien gewerkt aan de tot standkoming van "juridisch autonome bedrijfsbonden", inplaats van de toenmaals bestaande bedrijfsgroepen.

Hiertoe werden en worden voor de verschillende bedrijfsgroepen landelijke congressen belegd, die kunnen worden aangemerkt als de oprichtingssamenkomsten dezer nieuwe bedrijfsbonden. Tot dusverre zijn reeds opgericht:

De B.L.Z. - Bond Landbouw-Zuivel (een verkorte vorm van de eerstgekozen naam: Algemene Bedrijfsbond van Land-, Tuin-, Veen- en Zuivelarbeiders);

De A.N.B.T. - Algemene Nederlandse Bond van Bioscoop- en Theaterpersoneel;

De A.B.W.B. - Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid;

De Metaal - Bond van Werknemers in de Metaalnijverheid en aanverwante bedrijfstakken.

Voor de B.N.O.P., de reeds als uitgesproken E.V.C.-organisatie vooral in Amsterdam invloedrijke Bond van Nederlands Overheids Personeel, is het statutair oprichtingscongres vastgesteld op 21, 22 en 23 October a.s. De Algemene Bond van Werkers in de Textiel- en Kledingindustrie zal 17, 18, 19 en 20 November a.s. zijn soortgelijk oprichtingscongres houden.

De reorganisatie der E.V.C. brengt stellig voor de opgerichte bonden een grotere bewegingsvrijheid en zelfstandigheid met zich. Hiermede wordt het eenheidskarakter dezer vakcentrale niet geheel prijsgegeven.

De voorgestelde huishoudelijke reglementen, gelet op de aard der verschillende bedrijfstakken, konden niet voor alle nieuwe bonden gelijkloidend zijn. Behoudens een kleine afwijking in de rangschikking der artikelen en een gering verschil in de gebruikte bewoordingen, hebben de statuten toch vrijwel dezelfde inhoud. De E.V.C. zal niet in op zich zelf staande organisaties uiteenvallen, zoals reeds door de (niet-communistische) dagbladpers werd beweerd. Volgens G.C. BUTZELAAR, secretaris van "De Metaal", blijkt dit uit het feit, dat de statuten en reglementen van de nieuwe bonden, vóór de oprichting door de Landelijke Raad der E.V.C. goedgekeurd moeten zijn.

De gewijzigde financiële verhouding tot de E.V.C. wordt in een aparte resolutie geregeld. Talrijke belangrijke resoluties, zullen op de nog komende congressen worden behandeld. De

bonden moeten, volgens een dezer resoluties, blijven samenwerken aan de vorming van een centrale weerstandskas. De grootte der verplichte bijdrage zal door de bondsleiding met het hoofdbestuur der E.V.C. worden vastgesteld.

Blijkens uitlatingen van genoemde secretaris Butzelaar, zou haast een scholing uitgaande van "De Metaal", toch ook een centrale scholing, georganiseerd door de E.V.C., blijven bestaan. Het plan hiervoor diende, in nauwe samenwerking tussen de daarmee belaste commissie van de Landelijke Raad der E.V.C. en de hoofdbesturen der bonden, te worden opgesteld.

De uitgesproken doelstelling der E.V.C. is blijkens haar statuten steeds geweest zich zelf als organisatie te beveiligen en te consolideren.

Bij de formulering van het doel der nieuwe bonden is het accent nadrukkelijk verlegd naar de behartiging van de belangen der leden. De toekomst zal moeten uitwijzen in hoeverre het centralistische streven, belichaamd in de oude E.V.C., gaat plaats maken voor een andere werkwijze. Deze zou dan meer de nadruk leggen op een behartiging van de belangen der leden door spreiding van de acties, via de nieuwe binnen het raam der gereorganiseerde E.V.C. werkende bonden.

De "eenheidsgedachte" der E.V.C. is, ofschoon op het tweede plan, in de aanduiding van het doel der bonden bewaard gebleven en in de statuten tot uitdrukking gebracht.

Het aantal communistische functionarissen in de bedrijfsgroep Metaalnijverheid der E.V.C. was verhoudingsgewijs groter dan in de andere groepen. De rechtstreekse invloed der C.P.N. deed zich in deze bedrijfsgroep in bijzondere mate gelden.

Het is derhalve nuttig nader in te gaan op het gesprokene tijdens het oprichtingscongres van "De Metaal", dat van 26 t/m 28 Augustus te Amsterdam werd gehouden. De voorzitter van de nieuwe bond, H.J. MEIJERS, oefende in zijn oponingsrede scherpe critiek uit op het beleid der na-oorlogse regeringen in ons land, speciaal t.a.v. de lonen en prijzen. Ook de aanvaarding van de Amerikaanse hulpverlening werd, wogens de gevreesde kwade gevolgen voor de welvaart in ons land, door hem veroordeeld. Hij wies er op, dat voornamelijk de Nederlandse schoepsbouwindustrie hierdoor ernstig zou worden benadeeld. Hij verwierp tevens de door het N.V.V. voorgehouden louze: "Helpt het Marshallplan slagen, door hard werken en sober leven".

Hij hekeldde het optreden van de vakraad en de z.g. "Unie" bonden, welke maatregelen zouden boren om E.V.C.-leden uit de fabrieks-kernen of commissies te verwijderen.

De mislukte fusie tussen de E.V.C. en het N.V.V. besprekende, wies Meijers er op, dat ook door de E.V.C. in deze zaak fouten waren gemaakt, welke de fusie hadden verhinderd, doch z.i. loefde de eenheidsgedachte nog sterk onder de arbeiders der beide organisaties.

Ter bereiking van deze eenheid zou de E.V.C. haar kader opnieuw opleiden en ook door artikelen in de organen haar leden in die richting blijven opvoeden. Het zou hierbij niet in de eerste plaats gaan om door aanvallen de "Unie"bonden schakmat te zetten, doch om hun leden er van te overtuigen, dat de inzichten van hun bond onjuist en die van de E.V.C. daarentegen juist zijn, teneinde hen aldus op een gemeenschappelijk optreden voor te bereiden onder het devies: "gemeenschappelijke belangen-gemeenschappelijke strijd".

Ter bereiking van deze dingen diende nu, aldus Harry Meijers, de reorganisatie der E.V.C.: de overgang naar afzonderlijke bonden.

Hier komt nog eens duidelijk tot uitdrukking, dat de inzichten, welke de C.P.N. over het eenheidsstreven heeft gegeven, nauwgezet in de gereorganiseerde E.V.C. worden opgevolgd door haar leiding.

De vorming van een zelfstandige bond mocht, volgens Meijers, niet gezien worden als een naamsverandering of het zoeken naar een gemakkelijker weg voor het verkrijgen van een Koninklijke Goedkeuring.

Door in de organisatie, met behulp van decentralisatie, het zwaartepunt van de strijd naar de bedrijven te verplaatsen, zou men er in slagen de volgende taken te volbrengen:

- 1) ononderbroken strijd voor de eenheid der metaalarbeiders in de bedrijven, in het gehele land, in de gehele wereld;
- 2) verhoging van de koopkracht;
- 3) verbetering van de arbeidsvoorwaarden;
- 4) uitbreiding van de bedrijfsdemocratie;
- 5) verbeterde pensioenvoorziening, ten koste van de winsten;
- 6) premievrije werkloosheidsverzekering van onbeperkte duur;
- 7) ondersteuning van de jeugdeisen.

De secretaris van de bond, de reeds genoemde Butzelaar, wees in zijn verslag op het feit, dat "de reactie" der E.V.C. met het communisme vereenzelvigde en door de bestrijding van het communisme de gehele arbeidende bevolking aanviel en benadeelde. Royering van strijdbare leden noemde hij een van de intimidatiemethoden, toegepast door de Uniebonden. De achteruitgang van het ledental van 27.000 op 24.118, zoide hij te wijten aan de ongunstige invloed van het schrijven van het Episcopaat in Maart 1946, het afwijzen der fusie door het N.V.V., de terugslag op de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de stakingen in Frankrijk, alsmede aan het optreden van de Onafhankelijke Vak Beweging (O.V.B.).

Tot de vorming van een zelfstandige Metaalbond was in October 1947 besloten in de vergadering van de Landelijke Raad der E.V.C.

De vorming van juridisch zelfstandige bonden zou beter passen in de tactiek der E.V.C., waarin de verschillende bedrijfsgroepen apart en min of meer zelfstandig optraden. Bovendien werd het voor verscheidene dezer groepen, zoals Overheid en Grafische Industrie, noodzakelijk geacht een zelfstandige organisatie te vormen, teneinde in het Georganiseerd Overleg te kunnen worden opgenomen.

Ook t.a.v. de te verwachten wet op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie werd deze nieuwe organisatievorm zeer gunstig geacht.

Tijdens het congres van "De Metaal" werden enige resoluties aan de orde gesteld en met grote meerderheid, of ook wel met algemene stemmen aangenomen. Ze hadden o.m. betrekking op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie en de Ondernemingsraden; de pensioenen; loonsverhoging; Werkloosheidsverzekering; woerstandsкас en aansluiting bij de E.V.C.

VI. INTERNATIONALE CONFERENTIE VAN WERKENDE JEUGD TE WARSCHAU.

Het inschakelen van de werkende jeugd in het bedrijfsleven wordt door de Eenheids Vak Centrale van zoveel betekenis geacht, dat zij op 3 en 4 Juli j.l. te Amsterdam onder haar auspiciën een nationaal congres terzake belegde (zie maandoverzicht no.7 - 1948). Besloten werd tot vorming van een Algemene Jeugdraad van circa 50 leden, welke na het bedoelde congres blijvend de belangen der jeugd zou kunnen behartigen.

In een der talrijke, na ampele bespreking aangenomen resoluties is het doel van deze Jeugdraad nader omschreven. Hij heeft tot taak de belangen der jonge werkers op doeltreffende wijze te behartigen en de jongeren te mobiliseren in de strijd tot uitbouw der democratische rechten.

Het congres nodigde de E.V.C. uit om organisaties tot ontwikkeling te brengen, waarin de jongeren ondergebracht kunnen worden, een en ander met inschakeling der jongeren zelf en onder verantwoordelijkheid der onderscheidene E.V.C.-organen. Het congres nodigde het hoofdbestuur van de E.V.C. tevens uit alle zaken, de jeugd betreffende, om advies voor te leggen aan de genoemde raad en hem in te schakelen bij de verdere ontwikkeling van het jeugdwerk, in de vakbeweging en in de strijd voor de eisen der jongeren. Het nationaal congres deed "een ernstig beroep op alle jonge werkers hun plaats in te nemen in de strijdformaties der arbeiders en in solidariteit met jonge en oudere werkers in binnen- en buitenland de strijd aan te binden voor vrede en voor betere bestaansvoorwaarden".

Het nationaal congres van werkende jeugd, dat op initiatief van de E.V.C. werd gehouden, liet goen twijfel bestaan aan zijn links-politieke gezindheid en zijn marxistische kijk op de maatschappelijke verhoudingen. Het stelde o.a. vast, "dat het maatschappelijk stelsel in een steeds kleiner wordend deel der wereld, waartoe ook Nederland nog behoort, gebaseerd is op de winzucht van kleine groepen, die een monopoliepositie innemen". Het congres had voorts als zijn mening gelanceerd, "dat de machten van het kapitaal nationaal en internationaal vertwijfelde pogingen doen om de machtsontplooiing van het werkende volk tegen te gaan en dat van deze poging het dreigen met een nieuwe wereldoorlog deel uitmaakt".

Met diep vertrouwen werd vastgesteld, "dat de krachten van het werkende volk sterk genoeg zijn om aan dergelijke pogingen van de machten der duisternis een halt toe te roepen".

Derhalve werd het initiatief van de Wereldfederatie van Democratische Jeugd (W.F.D.Y.) tot het houden van een internationale conferentie van werkende jeugd te Warschau met grote instemming begroot.

De hiervoren gecomorceerde, alsmede vele andere uitlatingen tonen aan, dat de voorbereiding van de Nederlandse deelneming aan het internationale congres te Warschau in de communistische sfeer werd getroffen.

Blijkens bericht in "De Waarheid" (17-7-'48) zou de delegatie per Pools schip d.d. 28-7-'48 uit Rotterdam vertrekken. De afvaardiging was samengesteld uit jongelui, aangewezen door verschillende E.V.C.-bedrijfsgroepen, te weten: Transport, Bouwvak, B.N.O.P. (overheidspersoneel), Mijnen, Chevofa, Metaal,

Textiel, B.L.Z. (agrarische bedrijven) benevens door het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (A.N.J.V.) en het Nederlands Christelijk Jongeren Gilde (N.C.J.G.).

Zoals bekend heeft uitsluitend de Amsterdamse afdeling van het N.C.J.G. het deelnemen aan de Poolse conferentie bewerkstelligd.

In de begin Juli j.l. benoemde Algemene Jeugdraad werd voor vertegenwoordigers van nog andere E.V.C.-bedrijfsgroepen plaats ingeruimd. Over de mogelijke betekenis van het nieuwe lichaam kan momenteel weinig worden vermeld, wegens het ontbreken van aan de praktijk ontleende ervaringen. Anders dan bij de momenteel wat op de achtergrond geraakte Jeugdparlementen blijkt de arbeidssfeer van de Algemene Jeugdraad veeleer door sociaal-economische, dan door politieke factoren te worden bepaald. Het is geen toeval, dat ook de links-extreme politieke groeperingen - in Nederland en elders vooral de communisten - zich met hun acties bij voorkeur gaan mengen in problemen van maatschappelijk-economische aard. Zoals elders in dit overzicht werd aangetoond, moest de strikt staatkundig-politieke activiteit welhaast haar natuurlijke afsluiting vinden door het beëindigen van de jongste verkiezingscampagne. De communisten zagen zich nadien gedwongen hun geslonken krachten te bundelen voor intensiever sociaal-economisch verzet tegen de gewraakte kapitalistische orde. Zij zullen derhalve hun hulptroepen, in dit geval de mantelorganisaties E.V.C., A.N.J.V., N.V.B., Progressieve Studerende Jeugd etc., inspecteren. Zij dienen gevechtsklaar te zijn voor het eventuele tijdstip, waarop de partijleiding het sein voor de aanval geeft. Zijn de onlangs te Brussel en in Parijs gehouden communistische betogingen tegen het Marshall-plan voorproefjes van deze wederoplaaiende activiteit? Radio Moskou achtte het voorval te Brussel vermeldenswaard en riep het 14 September j.l. in het Nederlands om.

Tot heden trad de onder het gezag der E.V.C. gevormde Jeugdraad nog niet naar buiten op. Afgewacht dient te worden welke contacten deze Jeugdraad met andere soortgelijke organisaties zal leggen.

De Internationale Jeugdraad, welke deze zomer in Londen bijeen kwam, en die, naar het schijnt, meer Jeugdparlement is, toonde, evenals de hier te lande geformeerde Algemene Jeugdraad een duidelijk linkse tendens. Hij bejubelde Henry Wallace en veroordeelde in één adem de herbewapening van Amerika. Verder eiste deze Internationale Jeugdraad de terugtrekking van ruim 200 Engelse officieren, die in het Arabische legioen dienst zouden doen.

Ofschoon het organisatorische verband tussen bedoelde Internationale Jeugdraad en de nu hier te lande bestaande Algemene Jeugdraad niet aantoonbaar is, kan wel worden geconstateerd, dat er treffende ideologische overeenkomsten tussen beide bestaan. Dezelfde goestegestoldheid kwam ook in Warschau tot uiting tijdens de aldaar van 8-18 Augustus gehouden Internationale Conferentie van Werkende Jeugd.

Aangezien de World Federation of Democratic Youth (W.F.D.Y.), de communistisch gerichte Wereldfederatie van Democratische Jeugd, als organisator optrad, was zulks niet verrassend. Ook te Warschau werd, doelbewust, als logische consequen-

stie van de russifiele gezindheid der initiatiefnemers, een vijandige stemming gekweekt tegen het zogenaamde imperialistische en op oorlog aansturende Westen.

De communistische propaganda kan het niet stellen buiten een vijand, op wiens hoofd zij de fiolen van haar toorn moet uitstorten.

Te Warschau werd die tegenstander, evenals op de congressen te Praag, Wroclaw en Amsterdam, aangeduid als het Amerikaanse imperialisme. Tijdens de jeugdconferentie in Polen werd daar tegenover geplaatst het ijveren voor vrede, vrijheid en volksdemocratie. Over communisme werd niet rechtuit gesproken, al ontbrak het geenszins aan lofprijzingen op het jeugdwerk in dienst van de opbouw in die landen, welke reeds van het kapitalistische juk bevrijd werden genoemd.

446 gedelegeerden uit 46 landen, die 45 miljoen jongeren heetten te vertegenwoordigen, liepen allen in het gareel van een vrij straffe regie. Typerend voor de stijl van de conferentie was de rede van de vertegenwoordiger der U.S.S.R., A. KLIMOV. Hij sprak over de positie van de jeugd in de Sowjet-Unie en wijdde op agressieve toon aandacht aan de tegenstellingen tussen het Westen en het Oosten. Het machtigste wapen in zijn worsteling voor vrede en democratie was z.i. de eenheid en de internationale saamhorigheid van de arbeidersklasse. De werkende jeugd diende haar eenheid opnieuw te versterken en haar rijen om te vormen tot een hecht gesloten strijddorpe. Verraders, aldus de Sowjet-Russische woordvoerder, moesten aan de kaak worden gesteld; een onophoudelijke strijd diende te worden gevoerd tegen de scheurmakers, die de eenheid der werkende klasse belaagden en tegen alle pogingen om de werkende jeugd af te houden van de strijd voor haar klasse-belangen.

Naar dit oratorische voorbeeld richtten zich de meeste woordvoerder, of zij nu, zoals de Cominformkrant onthulde, clandestien uit Amerika waren gekomen, dan wel op normale wijze uit andere ver uiteenliggende werelddelen naar Polen hadden gereisd.

De Nederlandse delegatie heeft zich beijverd in zoveel mogelijk door haar belangrijk geachte commissies zitting te krijgen. In de commissie van gekozen landen gelukte zulks niet, echter wel in de overige secties. De Nederlandse afvaardiging nam deel aan de besprekingen in de plenaire zittingen. Het A.N.J.V.-hoofdbestuurlid Betty ZEEHANDELAAR roerde daarbij organisatorische vraagstukken aan, doch tevoren deed zij op de gebruikelijke misprijzende wijze mededelingen over het Nederlandse regeringsbeleid inzake Indonesië.

In de commissoriale bijeenkomsten kwam o.a. aan de orde: het werk van de vakbeweging ten behoeve van de organisatie der jeugd in haar belangenstrijd; het vormen van jeugdkernen in de bedrijven; het contact tussen bedrijfsbesturen en zulke kernen of comité's, alsmede hun representatie in de hoofdbesturen; de culturele en politieke vorming der jeugd en dienaangaande de verhouding tussen vakbeweging en jeugdorganisatie; de taken, welke jeugdcomité's en jeugdraden hebben te vervullen en de problemen van de jeugd van het platteland. Bij dit laatste onderwerp liet de Nederlandse delegatie zich afkoudend uit over toestanden in Nederland. De Nederlandse deputatie zeide voorts, dat het culturele werk vanuit de vakbeweging niet op het eerste plan behoorde te worden geplaatst.

De discussies met de delegaties uit andere landen leverden talrijke nieuwe gezichtspunten op. Nederland toonde bijzondere interesse voor de opbouw van de Oostenrijkse vakbeweging, die een eigen organisatie der vakbewegingsjeugd bezit. Op elke tien georganiseerde jeugdleden in een bedrijf is er een vertrouwensman. Voor het gehele bedrijf treedt een hoofdvertrouwensman der vakbewegingsjeugd op, die op zijn beurt vaak zitting heeft in de bedrijfsraad der volwassen arbeiders. De klacht over de "reformistische" pogingen om het vakbewegings-jeugdwerk te beknotten, verschaftte bij de discussies een vingerwijzing nopens de communistische invloeden op het genoemde jeugdwerk. Frankrijk zou organisatorisch niet zoveel van Oostenrijk verschillen. Daar zijn jeugdsecties in de fabrieken, evenals in Denemarken. In het laatstgenoemde land kent men adviesraden ten behoeve van de jeugdige werkers. Het geheel der beraadslagingen deed uitkomen, dat het incorporeren van de jeugd in de vakbeweging een actueel en internationaal verschijnsel is geworden. In welke omvang Moskou of het Cominform hiervoor aanwijzingen gaven of nog zullen geven, blijft een open vraag.

Zeker is, dat de Franse communistische vakbeweging (C.G.T.) reeds in het vroege voorjaar van 1948 plannen uitwerkte om "grote jeugddagen" op de eerste Mei te houden. In "Notre Jeunesse", het kaderblad van de U.J.R.F., de Unie van Franse Republikeinse Jeugd werd dit initiatief toegejuicht (zie ook maandoverzicht no.4 - 1948 blz.22). Het blad kondigde destijds o.m. aan: Deze zomer in het bijzonder moeten wij een geweldige actie voeren om de jonge arbeiders werkelijk in de gelogenheid te stellen van hun drie of vier weken betaalde vacantie te genieten (deze vacantieregeling werd in 1947 vastgesteld). Dit nummer van "Notre Jeunesse" heeft tot taak de inspanning van de hele democratische beweging te laten zien, enz. enz.

De in Frankrijk en België gevoerde loon- en vacantiocampagnos werkten kennelijk inspirerend op soortgelijke A.N.J.V.- en E.V.C.-acties van latere datum.

Te Warschau werd nogmaals aangetoond, dat de communistische leiders in de mogelijkheden en problemen van de jeugdvakbeweging sterk geïnteresseerd zijn. De C.P.N. en haar mantelorganisaties, meer speciaal de E.V.C., betuigden reeds eerder van harto adhesie aan bepaalde sociale verlangens van de werkende jeugd, (vacantieregeling, gelijk loon bij gelijke prestatie, ongeacht leeftijd o.d.). Verwacht kan worden, dat men van die zijde steeds meer zal pogen de jeugd actief in te schakelen in het vakverenigingsleven. De communisten zullen de jonge en minder ervaren arbeiders wellicht eerder dan de ouderen bereid vinden deel te nemen aan bepaalde "spontane" acties in de bedrijven. De oudere arbeiders zullen zich stellig afzijdig houden van stakingen op eigen kosten. De E.V.C. zou namelijk niet, zoals in het verleden, in staat zijn om ook ongeorganiseerden en anders georganiseerden, die deelnemen aan een door haar erkend arbeidsconflict, uit de weerstandskas te ondersteunen. Vooral het stakingsélan der jongeren diende in dat geval te worden aangewakkerd, teneinde alshog z.g. spontane acties uit te lokken, welke de communisten voor het najagen van hun politieke doeleinden niet kunnen ontberen. Uit die gezichtshoek bekeken kan een jeugdvakbeweging onder links-radicalo leiding een bodenklijke bedreiging van de arbeidsvrede in Nederland en elders worden.

VII. KAMPDAGEN C.P.N. -MANTELORGANISATIES.

Enkele mantelorganisaties der C.P.N. hebben noodgedwongen afscheid moeten nemen van het terrein "Kampoord" te Soesterberg.

Het A.N.J.V. kreeg aanzegging, dat het kamp tegen het komende najaar ontruimd diende te worden, daar de eigenaar het niet langer voor dit doel beschikbaar stelde. De leiding van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond toont zich daarover zeer ontstemd. Nico LUIRINK, hoofdbestuurder van het A.N.J.V. zeide zelfs in het openbaar: "Die ons dit aangedaan hebben zullen hun loon niet ontgaan, maar zij kunnen er op rekenen, dat wij weer in Kampoord terugkomen en eerder dan zij ooit gedacht hebben". Het Verbond wilde, ondanks deze voorspelling, echter proberen binnen het kwartaal de benodigde fondsen bijeen te garen voor de aankoop van een nieuw terrein en gebouwen.

Het A.N.J.V. organiseerde 11 en 12 September j.l. ter afsluiting van het zomerwerk zijn laatste grote bijeenkomst in het "Kampoord", het z.g. Wistakamp.

Wista is de afkorting voor Winter-start. De feestelijke samenkomst, welke dus tevens bedoeld was als het inluiden van najaarsplan 1948; werd door ongeveer duizend jongemannen en vrouwen van 16 t/m 21 jaar bezocht.

De Ratio Koster-actie, waarvoor de C.P.N. en haar periodieken onmiddellijk na de uitslag der verkiezingen hoegonaamd geen belangstelling meer toonden, herleeft blijkbaar op beschouwen schaal door toedoen van Ratio's vrienden van het A.N.J.V. De strafzaak-Koster zou in September in hoger beroep behandeld worden, doch is bij ontstentenis van de verdediging tot November a.s. uitgesteld.

In spreekkoren werd tijdens het Wistakamp vrijlating geëist. Tevens zou de gevangene namens het Verbond per telegram sterkte worden toegewenst, doelde Luirink mede.

Van 16 t/m 20 Augustus 1948 was in hetzelfde kampeercentrum "Kampoord" een discussieweek gehouden, eveneens uitgaande van het A.N.J.V. De eerste dag werd er door een 40, merendeels vrouwelijke personen van 16 tot 22 jaar aan de discussies deelgenomen. Zij waren o.a. afkomstig uit Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Zaandam, Delft en Groningen.

Op 17 Augustus hield de schrijver Cor ZWART voor een 50 belangstellenden een causerie over zijn socialistisch toneelstuk "De Brug".

Op 18 Augustus werd o.a. het woord gevoerd door de Indonesiër Djajeng PRATOMO. Vooraf werd hij welkom geheten door een plaatsvervangende discussieleider, die Pratomo feliciteerde met het driejarig bestaan van de republiek Indonesië. Vervolgens brachten alle aanwezigen de communistische groet, onder het uitroepen van de leuze: "Indonesië vrij, Merdeka, Merdeka, Merdeka".

Op 19 Augustus werd door N.DASBERG, hoofdbestuurder van de Nederlandse Zionistenbond, voor circa 40 personen een uiteenzetting gegeven over het Zionisme.

De discussieweek werd besloten met een korte opwekking om eendrachtig te strijden voor de toekomst. Het huidige kapitalistische regime zou verdwijnen. Daarom moest het devies thans luiden: "Het zal verkeren".

"De Waarheid" (7-9-'48) wijdde veel plaatsruimte aan het "Zomerfeest der Vrouwen". Het betrof de op 5 September j.l. wederom in "Kampoord" te Soesterberg gehouden Landdag van de Nederlandse Vrouwen Beweging. Omstreeks 1000 deelnemers, meest vrouwen en enkele militairen, waren daar bijeen. "De Waarheid" flatteerde het aantal met een schatting van om en nabij tweeduizend vrouwen. Het blad sprak van een geslaagde demonstratie voor vrede en opbouw en signaleerde in de kop van het verslag de reeds elders besproken protestactie van de N.V.B. tegen executies in Griekenland. Mevr. Rie NOBBE-ODINOT (Hilversum), hoofdbestuurslid van de N.V.B., noemde de Regering fascistisch, omdat zij betrekkingen aanknoopte met Franco-Spanje en Griekenland, beide fascistische landen. Het is een schande, aldus spreekster, dat de Regering vijf miljoen per dag uitgeeft voor de koloniale onderdrukking in Indonesië, terwijl Koningin Wilhelmina in 1942 de Indonesiërs vrijheid heeft beloofd. Verder haalde zij de politieke actie in Indië aan, de bloedige zuivering op Zuid-Celebes en de dodentrein. In heftige bewoordingen laakte zij, dat Amerika wapens naar het fascistische Griekenland stuurde, ter onderdrukking van de vrijheidshelden.

Een onbekende spreekster bedankte Rie Nobbe voor haar gloedvolle rede en zeide, dat zij de aanwezigen een geheim te verklappen had, n.l. dat Rie "te rood was". Zij stelde voor een driewerf hoera op haar uit te brengen.

VIII. NED. VERENIGING VAN EX-POLITIEKE GEVANGENEN.

Het 15-9-'48 te Leiden gehouden werkcongres van de Nederlandse Vereniging van ex-politieke gevangenen uit de bezettingstijd, nam zonder discussie met 72 tegen 19 stemmen en 1 blafko aan, dat het lidmaatschap van de Communistische Partij Nederland (De Waarheid) wel verenigbaar is met het lidmaatschap van de vereniging. Een motie van de afdeling Sittard om de communistische leden te royeren, werd in dezelfde stemverhouding in een rustige vergadering verworpen. Ogenblikkelijk hierop werd met 89-4 stemmen besloten, dat het ondertekenen door de leden van een bijzondere verklaring, waaruit hun democratische gezindheid ondubbelzinnig moest blijken, onnodig was, aangezien de statuten van de vereniging in dit opzicht reeds voldoende duidelijk werden geacht. Een commissie van juristen uit de kring der ex-politieke gevangenen zal evenwel nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement aan het volgende congres voorleggen.

Mr. B. W. STOMPS werd tot voorzitter van het hoofdbestuur herkozen. Hij had tevoren aangedrongen om de eenheid in de vereniging te bewaren, ondanks de grote berbering, welke ook in deze organisatie door de politieke gebeurtenissen in Europa was gewekt. Dit had, zo zeide hij, verscheidene leden doen af-

wijken van het begrip werkelijke democratie. Namens het congres werden telegrammen verzonden aan de hoofdbestuursleden Bakker en Mourer, waarin hun een spoedig herstel werd toegewenst.

Zekere aanwijzingen bevestigen, dat de communisten aanvankelijk beducht waren voor de anti-communistische actie in de Ned. Vereniging van ex-politieke gevangenen. In de pers was gereleveerd, dat communistische elementen van hun lidmaatschap gebruik hadden gemaakt om in de vereniging hun denkbeelden te propageren. Vooral de afdeling Amsterdam zou daarin een groot aandeel hebben gehad.

In "Op Korte Golf" (11-9-'48), het orgaan van de G.O.I.W.N. in H.V., werd een pleidooi voor eendracht, welke kan leiden tot eenheid, besloten met deze opmerking: "De georganiseerde oud-illegalen vinden hun politieke vertegenwoordigers onder alle partijen, van katholieken tot communisten toe. Wij tasten niet mis, wanneer wij beweren, dat de eisch "Trouw aan Oranje" voortkwam uit bezorgdheid ten aanzien van de aan te nemen houding door hen, die internationaal verbonden en verknocht zijn aan een bepaalde buitenlandse politiek. Maar onder de 148 aanwezige kamerleden in de Nieuwe Kerk was er niet één, ook niet onder de communisten, die geen eed of belofte van trouw aan de nieuwe Koningin uit het huis van Oranje, heeft afgelegd. Ten opzichte daarvan kunnen de voorstanders van het opnemen van "Trouw aan Oranje" in de statuten, gerust zijn en men kan deze clausule zo nodig eveneens met gerustheid aanvaarden in navolging van de houding, door alle volksvertegenwoordigers aangenomen".

Dezorijs dient het navolgende te worden gememoreerd:

De communisten hebben van begin af aan metterdaad belangstelling getoond voor het samenbrengen binnen nationaal verband van voormalige politieke gevangenen, verzetsstrijders e.d. Zij zullen zich terzake op internationaal terrein evenmin onbetuigd hebben gelaten. Tot heden is echter niet gebleken, dat van een internationale bundeling der verzetsbewegingen onder overwegend communistische invloed sprake is.

De communistische functionarissen hadden, zoals bekend, gedurende de Duitse bezetting een gewichtig aandeel in het nationaal verzet. Uit dien hoofde traden zij na de bevrijding mede op de voorgrond in sommige groeperingen van de voormalige illegaliteit. Duidelijk werd dit b.v. in de "Nederlandse Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen". Daarin bekleeden vier of vijf vooraanstaande communisten, onder wie de hiervoren genoemde Nico MOURER, een leidende functie. Laatstgenoemde is redactiesecretaris van het verenigingsorgaan "Aantreden". De genoemde vereniging is aangesloten bij de "Fédération Internationale des Anciens Prisonniers Politiques" (F.I.A.P.P.) te Parijs.

De "Vereinigung der Verfolgten des Nazi-Regimes" (V.V.N.), in Maart 1947 in Duitsland opgericht, zocht op grond van resoluties harer stichtingsvergadering contact met de zoeven vermelde Fédération Internationale, teneinde haar het vormen van een Internationale Solidariteits-Brigade voor te stellen. De officiële publicaties der anti-fascistische Duitse V.V.N. onthullen niet, dat zij in feite een communistische mantelorganisatie is.

Het algemeen secretariaat van de Sozialistische Einheitspartei Deutschlands, de door de Russen gepousseerde S.E.D., deelde I September j.l. mede: "Het opnemen van de Duitse V.V.N. in de F.I.A.P.P., de internationale organisatie van voormalige politieke gevangenen, is een duidelijk bewijs voor de erkenning van de strijd van Duitse anti-fascisten tegen de Hitler-barbarij. Wij begroeten daarom in het bijzonder van harte de vertegenwoordigers van de F.I.A.P.P. en de afvaardigingen van de organisatie der Länder bij de herdenkingsdag voor de slachtoffers van het fascisme te Berlijn".

De bedoelde herdenkingsdag was bepaald op 12 September 1948. Later is gebleken dat de voorzitter van de F.I.A.P.P., Maurice LAMPE, de bedoelde herdenking te Berlijn heeft bijgewoond (Humanité 14-9-'48).

IX. INDONESIË.

De Voorlopige Federale Regering te Batavia heeft kortgeleden besloten niet langer toe te staan, dat personen in vaste dienst van de Republiek met hun gezinnen daar ter plaatse blijven wonen, zulks naar aanleiding van verschillende daden van terreur. Het dagblad "De Waarheid" heeft dit aanstonds aangegrepen om andermaal de Nederlandse Regering aan te vallen. "Regering-Drees jaagt Republikeinen uit Batavia", aldus luidt het opschrift van een communistische beschouwing over vorenbedoeld besluit. De houding der Nederlandse Regering tegenover de Republiek wordt brutaal en vijandig genoemd. "Drees en zijn vertegenwoordigers in Batavia proberen hiermede" - aldus "De Waarheid" - "de afsluiting van de Indonesische Republiek van de buitenwereld zo volledig mogelijk te maken. Opmerkelijk is, dat Den Haag het besluit laat verschijnen als een besluit van de "Voorlopige Federale Regering", die toch geheel in Nederlandse handen is".

De communistische hetze tegen de afgetreden Nederlandse Regering wordt onverminderd tegen het huidige Kabinet voortgezet met verdraaiing van feiten en het lanceren van onwaarheden. Overeenkomstig de bekende tactiek van Moskou, wordt de Regering verder van provocatie beticht.

Het weekblad "De Vlam" heeft, evenals andere persorganen, bijzondere aandacht geschonken aan het Regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina, maar dan in een bedonkelijk vorm en in een extremistische toon. "Vijftig jaar koloniaal bewind" luidt het opschrift van een artikel van de hand van TJAROKO, waarvan de samenvatting luidt: "Zo is in de 50 jaren van de regering van koningin Wilhelmina geen groei naar eenheid tussen Nederland en Indonesië waar te nemen. We zien slechts het tegendeel. De Regeringsmannen in Nederland; in plaats van te leren uit de aaneenschakeling van politieke fouten, die in Indonesië sedert meer dan 100 jaren zijn begaan, maken die fouten nog groter. De mooie woorden worden weer gevolgd door slechte daden. Weer is de koloniale geschiedenis met bloed geschreven en dit maakt de ontwikkeling in Indonesië vol gevaren".

Schrijvend over de overeenkomst van Linggadjati merkt Tjaroko op: "Maar de Nederlandse reactie, met steun van de Partij van de Arbeid, heeft maling aan een zelf ondertekend verdrag, nadat zij zich in Indonesië sterk voelt". En verder: "Zo schept de Nederlandse reactie met steun van de Partij van de Arbeid in Indonesië kleine staatjes om ze tegen elkaar te kunnen uitspelen".

De vereniging "Nederland-Indonesië" onder leiding van haar communistisch gezinde voorzitter Prof. W. F. WERTHEIM heeft in een niet ondertekend artikel in het Augustusnummer van haar orgaan "Indonesië-Bulletin" een artikel gewijd aan het uitblijven van de overeenstemming tussen Nederland en de Republiek. De uitslag van de verkiezingen en de samenstelling van het nieuwe Nederlandse Kabinet leidden in het artikel tot de uitspraak, dat uit het Indonesische beleid van Nederlandse zijde elke zweem van progressiviteit volledig verdwenen is. Het lijkt zeker, dat de zaken in Indonesië straf zullen worden aangepakt, aldus het be-
toog verder.

Het is genoegzaam bekend, dat de onder communistische invloed staande vereniging "Nederland-Indonesië" evenals de C.P.N. volkomen achter de Republiek Indonesië staat. Bij voortdurend heeft zij en in woord en in geschrift doen horen, dat het beleid der Nederlandse Regering door haar wordt afgekeurd. Tevens maakt zij het beleid verdacht. Zo ook in het onderhavige artikel, waarin onder meer in beschouwing is genomen de aankomst hier te lande van een delegatie uit de deelstaten in Indonesië met een resolutie der onlangs gehouden Bandoengse Conferentie. "Het is duidelijk, dat een regering als de nieuwe Nederlandse met deze voorstellen van alles kan doen en zal doen. Ze openen om te beginnen een goede gelegenheid om de Republiek uit te schakelen".

De 17e Augustus, de stichtingsdag van de Republiek Indonesië, is te Amsterdam als nationale feestdag herdacht met samenkomsten in het Minerva-paviljoen, waarvoor van communistische zijde bijzondere belangstelling werd getoond. Ook door in het buitenland vertoevende Indonesiërs is deze dag herdacht.

Het weekblad "Warta Indonesia" van de Perhimpunan Indonesia verscheen met een nummer speciaal aan de 17e Augustus gewijd. Op het titelblad was de foto van Ir. Soekarno naast die van Diponegoro afgedrukt. In een hoofdartikel, waarboven de op 17 Augustus 1945 door Ir. Soekarno en Mohammed Hatta uitgovaardigde vrijheids-proclamatie, wordt een beschouwing gewijd aan de betekenis van de 17e Augustus en uiteraard: anti-Nederlands.

In de "Warta Indonesia" is eveneens een gelukwons-telegram afgedrukt, gezonden door de Perhimpunan Indonesia aan Ir. Soekarno (door tussenkomst van de Republikeinse vertegenwoordiger in New Delhi).

In het orgaan "Eén" van het communistische Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (A.N.J.V.) is een mededeling opgenomen, behelzende dat van tientallen militairen in Indonesië verzoeken zijn ontvangen om correspondentie-adressen van A.N.J.V.-ers (sters). In verband hiermede wordt gevraagd wie een soldaat wil "adopteren" om hem op de hoogte te houden van hetgeen er in

Nederland gebeurt. Aanvragen om een adres van een militair in Indonesië moeten gericht worden aan het Landelijk Militair Bureau, p.a. Spuistraat 262, Amsterdam-C. (adres van de redactie en administratie van het orgaan). De redactie verzoekt tegelijkertijd diegenen, die interessante brieven uit Indonesië ontvangen, deze door te zenden naar de redactie van het blad, opdat deze daarin gepubliceerd kunnen worden. De redactie van het blad bestaat uit: Betty ZEEHANDELAAR, Marcus BAKKER, Joop WOLF, Frits BERENDT en Joop MORRIEN.

20 September 1948.

X. OVERZICHT DER STAKINGEN IN AUGUSTUS 1948.
Zie bladzijde 28.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN AUGUSTUS 1948.

- 28 -

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	Vol- gen- o.
Draadfabr. Fa. Hiemstra Groningen.	Prot. loonsverl. 2 jeugdige arb. op CAO-loon, wegens wanprostatie.	EVC steunde.	Uitbet. stak. verlet gewoigerd; actie voortgezet; later werk hervat; raddraaiers ontsl.	1
Personeel H.T.M. Den Haag.	Actie voor loonsverhoging, gericht tegen de UNIE-bonden.	Unie tegen, CPN-EVC stookten en steunden.	Na bekend worden van door Unie gestelde nieuwe loonregeling werk normaal hervat.	2
NV. Garenfabr. Twentino Enschede.	Prot. tegen loonsverl. door verplichte toepassing CAO.	EVC steunde.	Loonsverl. zal toch doorgaan, werk normaal hervat.	3
Poolsemijn- werkers v.d. mijn Julia.	Onenigheid en ontevredenheid over verstreking extrarantsoenen.	---	Geschil bijgelegd, werk normaal hervat.	4
NV. Gebr. Jannink- spinnerij Enschede.	Eis v. loonsverhoging door groep arbeiders.	---	Door fabr. kern met directie besproken, eis gedeeltel. ingewilligd.	5
Text. fabr. Setex Enschede.	Eis wevers: loonsverh. en vermindering aantal te bodionen getouwen.	Unie bemidd. EVC steunde.	Zaak bij directie en Unie in onderzoek, werk later normaal hervat.	6
Katoenspin- nerij Bamshoeve Enschede.	Prot. tegen tijdsopname i.v.m. reorganisatie en rationalisatie bedrijf.	EVC in betrokken, niet erkend.	Proof uitgesteld, werk hervat.	7
Boekelose Stoomblo- kerij NV. Boekelo- Enschede.	Actie vrouwelijke arb. voor loonsverh.	Unie bemidd. EVC steunde enige staaksters, anderen wilden geen steun.	Werk onder zelfde voorw. hervat, getracht wordt zaak met directie te bespreken.	8
R.S. Stokvis & Zonen Rotterdam.	Sit-downstaking om eis 10% loonsverhoging te ondersteunen.	Unie bemidd.	Unie zogde nieuwe bespreking met directie toe; werk normaal hervat.	9

V o l g n g r i g e o. mnd.	Be- gin in vo- rige mnd.	De onder de stakingsstroep vermelde getallen geven het aantal stakers aan.																															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1	6-7	38																															
2	31-7	2500	1800 (hieronder waren een groot aantal uitgesloten).																														
3			35																														
4			30																														
5				135																													
6					350																												
7					13																												
8										60																							
9										10																							
											1200																						
											45	(betreft proteststaking van 3 uren).																					
											365																						
											34																						
													350 (zeer korte sit-down-staking door vrijwel het gehele personeel).																				

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31